

Wat gebeurt er met het Paviljoen Von Wied?

*Ziet Gij dit praalgebouw uit ruwe duinen rijzen?
't Zal een gedenkzuil zijn voor al de gunstbewijzen,
Die God U liefd'rijk schonk en Uw gevoelig hart
Met dubb'le vreugde erkent, na doorgestane smart.*

*.....
Ofschoon dit trotsch gebouw nog eeuwen zal verduren,
De orkanen wederstaan, op onverwikk're muren,
Eens zinkt het neer in 't stof. – Maar door geen vreemde hand,
Zal 't ooit herrijzen; neen! Er prijkt weer aan dit strand
Een prachtig lustpaleis, dat Uw geslacht zal stichten....*

Bovenstaande regels zijn van een Scheveningse dichter, Cornelis Gebel genaamd. Op 18 november 1826 werd het aan de gemalin van koning Willem I overhandigd bij de feestelijke ingebruikneming van het nog altijd bij die naam bekende Paviljoen Von Wied. In 1826 droeg het paviljoen die naam echter nog niet. Die kreeg het pas na het overlijden van Prins Frederik, toen het in het bezit kwam van diens dochter Marie, die gehuwd was met de vorst Von Wied. In 1911 werd het paviljoen met daarbij behorend terrein verkocht aan een Engelsman en wel voor een bedrag van f. 375.000. Koning Willem I liet het paviljoen, eigenlijk meer een villa, bouwen met het doel om voor zijn gemalin, die veel aan slapeloosheid leed, genezing daarvan te vinden door een verblijf in de onmiddellijke nabijheid van de zee. Als architect wordt A. Noordendorp genoemd. Het werd in neo-classicistische stijl opgetrokken. De inrichting toentertijd in aanmerking nemende en vooral de bescheiden omvang van het paleis duidt er op, dat het eigenlijk niet meer dan een villa, een dagverblijf was.

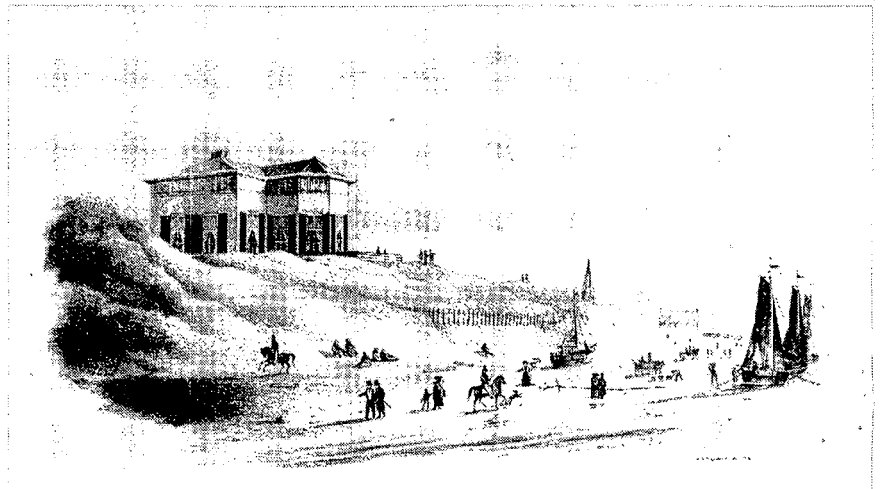
Het was zeker geen paleis. Daarop wijst trouwens ook het bedrag waarvoor de bouw indertijd werd aanbesteed, nl. f. 53.700. Aan de feestelijke opening ging een godsdienstoefening in de Kloosterkerk vooraf, waarna de vorstelijke familie zich in gezelschap van de gehele hofhouding in galarijtuiggen met vier en zes paarden bespannen naar Scheveningen begaf om in het paviljoen voor het eerst te dejeuneren. Scheveningen had zich voor die gelegenheid in feesttooi gestoken; overal vlaggen en erebogen. Een achttiental Scheveningse meisjes, alle in 't wit, stonden bij de ingang van het paviljoen om de vorstelijke familie te begroeten en daarbij het gedicht overhan-

digende, waarvan we hierboven enige regels citeerden. Terwijl het gezelschap een paar uren in het gebouw vertoefden stond een gedeelte van de (vissers)vloot op het strand, rijk met vlaggen versierd. Een ander gedeelte van de vloot bewoog zich op zee en was aan het admiraal zeilen vlak tegenover het paviljoen. Waarom een en ander (ontleend aan de Geschiedenis van Scheveningen door J. C. Vermaas) hier in de herinnering teruggebracht?

Het paviljoen Von Wied is al tientallen jaren in het bezit van de Nieuwe of Literaire Sociëteit (de Witte), die de laatste tijd exploitatiemoeilijkheden kent. Daarover hebben commissarissen van „De Witte” in het periodiek van de leden een uiteenzetting gegeven, mede naar aanleiding van een actie en publicaties in de plaatselijke pers. Wat is namelijk het geval? Het op de lijst van beschermd

monumenten voorkomende „paviljoen” wordt door nieuwbouw bedreigd. Men kan deze nieuwbouw zien in het kader van het bestemmingsplan voor de „badplaats” Scheveningen. Van die nieuwbouw is langs de Gevers Deynootweg al een flink stuk gerealiseerd. En men is nu ook doende het duin, waarop het nu afgebroken Seinpost stond, opnieuw te bebouwen. Bovendien wordt aan de boulevard een zgn. slechtweeer-accommodatie gebouwd. Het heeft allemaal te maken met de plannen Scheveningen als badplaats een nieuw aanzicht te geven. Voor wat het Kurhaus betreft: de indertijd hiervoor gevoerde actie, o.m. met steun van de bond Heemschut, heeft duidelijk succes gehad. Niet alleen is het markante gebouw behouden maar bovendien is naar onze mening ook het vertrouwde karakter van de gevel-architectuur bewaard gebleven.

Keren we echter terug tot het Paviljoen von Wied. In 1971 werd een onderzoek ingesteld naar de bouwkundige toestand waarin het paviljoen verkeerde. Die bleek niet best. Er moest nodig worden gerestaureerd. De zgn. Monumenten-subsidie-stop was oorzaak dat de restauratie voor onbepaalde tijd werd uitgesteld. Dat was natuurlijk in zekere zin een kwalijke zaak, want de bouwkundige toestand is er sindsdien niet beter op ge-

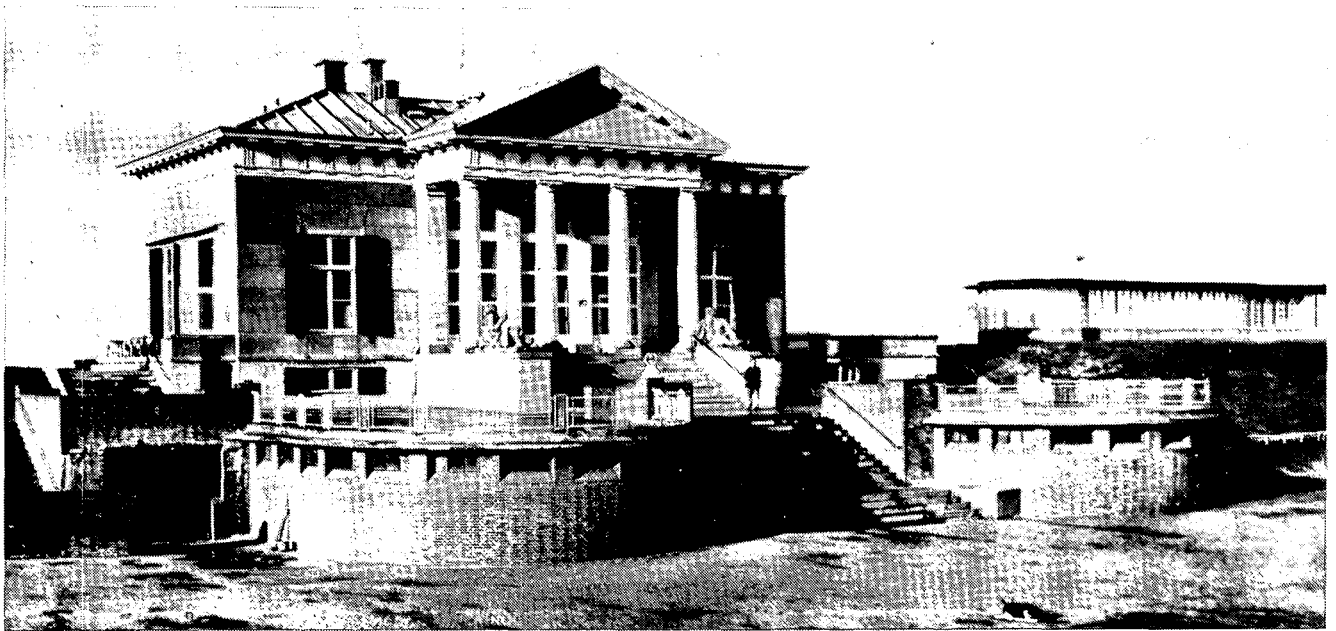
HET PAVILJOEN VON WIED, OMSTREEKS 1834. DEZE PRENT BEVINDT ZICH IN DE VERZAMELING VAN HET GEM. ARCHIEF VAN 'S-GRAVENHAGE, EN MAAKT DEEL UIT VAN EEN SERIE: PROMENADE AUX ENVIRONS DE LA HAYE (± 1834)

worden. En daardoor wordt het paviljoen ook minder door de leden bezocht, hetgeen weer tot gevolg had, dat er voor de exploitatie van het paviljoen geen sluitende begroting meer is. In 1975 werd er uit de leden en enkele deskundigen een commissie samengesteld, die advies moest uitbrengen o.a. over de toekomst van het Paviljoen von Wied. Dat advies heeft voor wat het paviljoen betreft heel

Witte" willen, dat het paviljoen „architectonisch" niet wordt aangetast. Wat het college met „architectonisch" bedoeld, kunnen we slechts raden. De bedoeling van commissarissen zal ook wel zijn, dat er naar gestreefd dient te worden het duinterrein rond het paviljoen zoveel mogelijk onaangetast te laten. De ontwikkeling kwam in een nieuw stadium door besprekingen met het ge-

Onder volledige erkenning van de (exploitatie-)moeilijkheden waarmee commissarissen te kampen hebben, zijn wij van oordeel, dat bebouwing aan weerszijden van het paviljoen von Wied zo enigszins mogelijk moet worden voorkomen.

Nadat het voorgaande was geschreven, is een vergadering van leden van de sociëteit gehouden. Naar de voorzitter van

HET PAVILJOEN VON WIED VAN DE LANDZIJDE GEZIEN (1952)
FOTO UIT DE VERZAMELING VAN HET GEMEENTE ARCHIEF.

wat overhoop gehaald. Het beval nl. aan het terreingebruik te intensiveren.

Dat betekent, dat er bebouwing kan komen ter weerszijden van het paviljoen, „mits deze bebouwing het paviljoen als monument niet aantast", aldus een beginseluitspraak van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Er zal een redelijke „leefruimte" rondom het paviljoen moeten zijn. M.a.w. Monumentenzorg wil voorkomen, dat de biotoop van het historische paviljoen al te sterk wordt aangetast. Ook commissarissen van „de

meentebestuur, dat op een gegeven moment aanbod het paviljoen van de sociëteit te kopen! Dit aanbod hebben commissarissen afgewezen. En nu heeft de gemeenteraad dan na veel vijven en zessen een ontwerp-bestemmingsplan aangenomen, dat de mogelijkheid tot bebouwing terzijde van het paviljoen opent. Dat die bebouwing er aanstands zal komen, achten commissarissen niet waarschijnlijk, want zij verwachten wel bezwaarschriften tegen het ontwerp bestemmingsplan. Die bezwaarschriften zullen zeker van de kant van een groot aantal sociëteitsleden komen, want op initiatief van enige leden is er een enquête gehouden en die leverde een aanzienlijk aantal handtekeningen op van leden die zich tegen bebouwing verzetten. De kans bestaat bovendien dat van andere kanten dan de ledenkring ook bezwaar tegen bebouwing zal worden gemaakt.

het college van commissarissen, de heer J. E. A. Post Uiterweer ons mededeelde, is in die vergadering tot uitdrukking gebracht, dat het tijdstip om definitieve beslissingen te nemen nog niet is aangebroken. Commissarissen willen eerst zekerheid hebben over de restauratiemogelijkheden. De onderhandelingen over het verkrijgen van subsidie zijn nog niet afgesloten. Restauratie is wel dringend noodzakelijk. Gietijzeren ankers zijn doorgeroest en dienen te worden vervangen door bronzen ankers. Ook de kozijnen verkeren in slechte staat. Daar komt nog een aantal andere zaken bij. De heer Post Uiterweer bevestigde hetgeen we hiervoor schreven, nl. dat eventuele bebouwing nog zeker enige jaren niet mogelijk zal zijn. Trouwens, zo besloot de heer Post Uiterweer, „als er een andere oplossing mogelijk blijkt, niets zal ons liever zijn".

v.d.W